

УДК 37.033

**НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНА ЛІСОВА ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА
«МУЗЕЙНА ПЕРЛИНА»**

Д. О. Рябков, П. М. Савчук

студенти 1 курсу, спеціальність «Лісове господарство»,

Надслучанський інститут НУВГП

Науковий керівник – старший викладач М. В. Семенюк

*Надслучанський інститут Національного університету водного господарства та природокористування,
м. Березне, Україна*

Наведено результати проведених робіт з розробки екологічної стежки «Музейна перлина». Показано практичну орієнтацію знань, що створили основу для формування відповідального ставлення до навколишнього середовища, екологічної культури.

Ключові слова: екологічна стежка, екосистеми, рекреаційне навантаження, навколишнє середовище.

The results of the work conducted on the development of the ecological trail “Museum Pearl” are presented. The practical application of knowledge is demonstrated, forming a foundation for fostering responsible attitudes toward the environment and ecological awareness.

Keywords: ecological trail, ecosystems, recreational load, environment.

Екологічна стежка «Музейна перлина» створена з метою поєднати екологічну освіту, науку та збереження природи. Основна ідея проєкту – надати можливість відвідувачам усвідомити цінність лісових екосистем, їхню важливість для збереження біорізноманіття та рівноваги в природі. Стежка є освітнім простором, де кожен може дізнатися більше про ліс, його структуру та функціонування, побачити віковічні дерева, зрозуміти їхню генетичну цінність і стійкість до змін середовища. Завдяки цьому проєкту ми прагнемо підвищити рівень екологічної свідомості та дати відвідувачам інструменти для прийняття відповідальних рішень у ставленні до природи.

Екостежка має стати базою для наукових досліджень: студенти, науковці та навіть місцеві жителі зможуть долучитися до вивчення природних процесів і зміни клімату, спостерігаючи за розвитком та адаптацією лісової екосистеми [1]. Крім того, стежка сприятиме активному відпочинку та здоровому способу життя, адже маршрут дозволяє пізнавати природу не лише розумом, а й через фізичну активність на свіжому повітрі. Важливо також, що цей проєкт допоможе зменшити рекреаційне навантаження на інші ділянки лісу, концентруючи відвідувачів на спеціально організованому маршруті [2].

Проаналізувавши рослинний [3] та тваринний [4] світ на дослідній площі, можна стверджувати, що ми створюємо «Музейну перлину», яка сприятиме формування нового підходу до сприйняття природи [5], що об’єднує дослідження, освіту та рекреацію в гармонії з навколишнім середовищем.

Тип стежки: науково-пізнавальна.

Опис екологічної стежки: Філія «Костопільське лісове господарство», Костопільське лісництво «Музей лісу», Рівненська обл., Рівненський р-н, м. Костопіль.

Характер маршруту: круговий.

Протяжність: 2,8 км (рисунок).

Спосіб пересування: піший, велосипедний.

Тривалість проходження: 1 год 30 хв (без врахування зупинок).

Кількість зупинок: 10.

Група: 6–20 осіб.

Складність маршруту: початкова.

Вікова категорія: від 10 до 70 років.

Час відвідування: березень – жовтень.

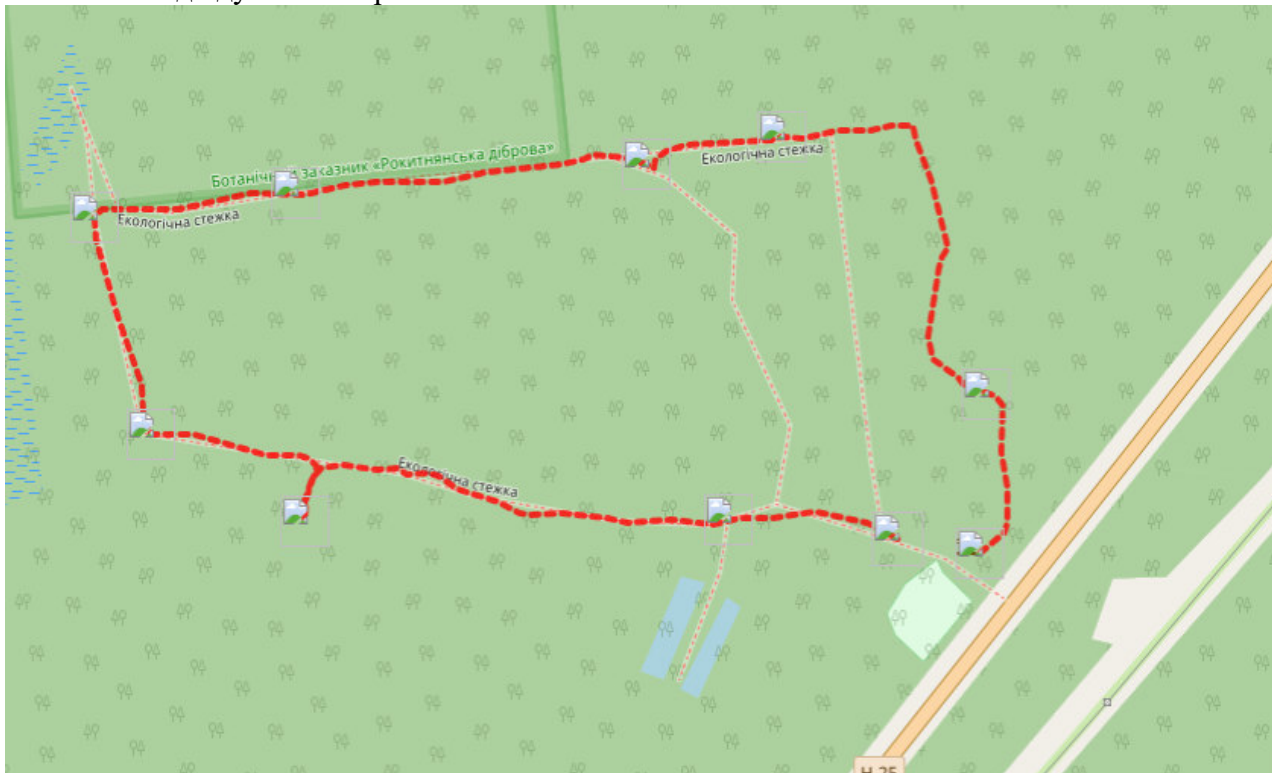

Рисунок. Схема маршруту науково-пізнавальної екологічної стежки «Музейна перлина»

Головною метою створення науково-пізнавальної лісової екологічної стежки є поєднання освіти, дослідження та охорони навколишнього середовища, а саме:

1. Освіта та підвищення обізнаності

- Екологічна освіта: Сприятиме усвідомленню важливості екології, біорізноманіття та збереження природних ресурсів серед відвідувачів. Стежка забезпечує можливість вивчити екосистеми, їхні складові та функції.

- Наукові знання: Надання доступу до наукової інформації про рослини, середовище існування та екологічний процес. Це можуть бути інформаційні стенди із аудіогідом.

- Дослідницькі проекти: Заказник можна використати як місце для проведення досліджень природних процесів, кліматичних змін і адаптації видів, що може стати частиною науково-освітніх програм.

2. Стимулювання наукових досліджень

- Дослідницька база: Створення умов для проведення наукових досліджень з метою вивчення лісової екосистеми, її динаміки та змін, спричинених антропогенним навантаженням або кліматичними змінами.

- Громадянська наука: Залучення місцевих жителів до збору даних і спостережень, що може бути використано в наукових проектах і дослідженнях.

3. Наукове обґрунтування для внесення віковичних дубів і сосен до категорії плюсових дерев.

- Генетичне значення: Вікові дуби та сосни зазвичай зберігають генетичні характеристики, які дозволяють їм досягати високого віку, стійкості до захворювань і адаптації до місцевих кліматичних умов. Ці дерева можуть слугувати «генетичним фондом», тому їх потрібно дослідити, щоб віднести їх до плюсових дерев для використання у відновленні лісових культур.

4. Рекреація та здоров'я

- Організація науково-пізнавальної лісової екологічної стежки. Потрібно дослідити рекреаційну ємність території, щоб дозволити концентрувати на ній до 95% відвідувачів, що істотно зменшить навантаження на решту території і забезпечить оптимальне поєднання рекреації з охороною природних ресурсів.

- Активний відпочинок: Науково-пізнавальна лісова екологічна стежка сприятиме здоровому способу життя через активний відпочинок на свіжому повітрі, що також допомагає покращити фізичне і психологічне здоров'я.

Науково-пізнавальна лісова екологічна стежка «Музейна перлина» є важливим кроком у формуванні екологічної свідомості та сприянні сталому розвитку в регіоні. Завдяки спеціально організованому маршруту, відвідувачі отримують можливість побачити та дізнатися про унікальні природні явища, зрозуміти значення лісу як екосистеми, а також усвідомити роль кожної його складової. Стежка дозволяє зберегти генетичну цінність старовікових дерев і створює умови для спостереження за змінами в лісі в умовах зростаючого антропогенного навантаження та кліматичних змін.

Крім освітнього значення, стежка виконує важливу рекреаційну функцію, допомагаючи підтримувати фізичне та емоційне здоров'я відвідувачів. Вона сприяє популяризації здорового способу життя, активного відпочинку та усвідомленого ставлення до природи. «Музейна перлина» також має значний потенціал для наукових досліджень, особливо в галузях екології, ботаніки та дендрології, де дослідники та студенти можуть проводити польові дослідження. Це не лише підтримує розвиток науки, але й сприяє залученню громадськості до природоохоронної діяльності.

Загалом, створення та розвиток цієї екологічної стежки є прикладом того, як можна гармонійно поєднати рекреацію, науку та освіту, зберігаючи природу та передаючи її цінність наступним поколінням.

1. Микитин Т. М., Остапчук С. М., Машта Н. О., Прокопчук А. В. Організаційні механізми створення та функціонування екологічних стежок : монографія. Рівне : Волинські обереги, 2018. 182 с. 2. Локшина О., Пустовіт Н. Сучасні тенденції екологічної освіти. *Шлях освіти*. 1999. № 2. С. 27–29. 3. Червона книга України : Рослинний світ / ред. Я. П. Дідух. К. : Глобалконсалтинг, 2009. 900 с. 4. Червона книга України : Тваринний світ / ред. І. А. Акімов. К. : Глобалконсалтинг, 2009. 600 с. 5. Зелена книга України / ред. Я. П. Дідух. К. : Альтерпрес, 2009. 448 с.